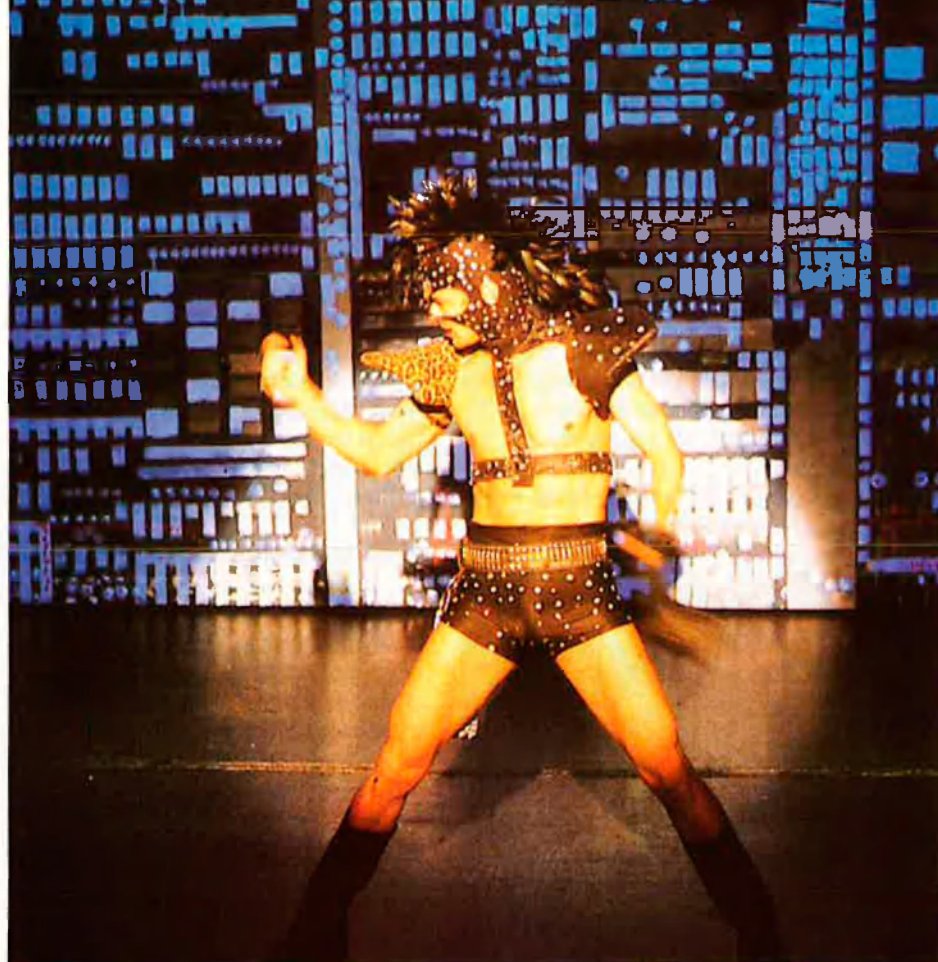

El vent que no arriba a El Molino

El Paral·lel de Barcelona va ser durant molt de temps el centre de l'espectacle a la ciutat. Ara, amb el temps, queden locals com El Molino, considerats emblemàtics. Però, darrere la imatge entranyable d'aquests reductes del passat, s'hi amaguen relacions laborals tempestuoses.

Ballarines lleugeres de roba segueixen –procurant no perdre l'equilibri no fos cas que caiguessin del petit escenari– les coreografies d'un tronat pas-doble, seguit d'algun dels èxits de fa anys de Phil Collins. Mentrestant, els àvids ulls d'un home septuagenari malden per escodrinyar aquella part més oculta de la pell femenina i la senyora de la butaca del costat aplaudeix les exagerades convulsions pèlviques d'un dels ballarins. És una escena d'una tarda qualsevol a El Molino, un dels anomenats "locals emblemàtics" del Paral·lel de Barcelona. Des que el 1913 l'arquitecte Joaquim Raspall i Mayol va aixecar aquest particular edifici i fins avui, El Molino ha anat adquirint la imatge d'institució de la ciutat. Vodevils, varietats i revistes han estat gèneres que han omplert els escenaris d'aquesta sala d'espectacles.

Ja des de la segona meitat del segle passat, el món de les *varietés* ha anat acompanyat d'una aura de bohèmia. La duresa d'una vida nocturna era el contrapunt de l'alliberament d'una moralitat que s'entestava a convertir l'anatomia del cos humà en un atractiu pecat per a ser transgredit. Aquests ambients nocturns ja van ser immortalitzats magistralment pel pintor esguerrat llenguadocià Toulouse-Lautrec en moltes de les seves obres.

La crisi de les 'varietés'. Amb el temps, a mesura que el cos de la dona va anar deixant de ser una atractiva ombra dels misteris de la nit, els espectacles de *varietés* han anat perdent gran part del seu públic. Avui, és la gent gran, principalment, qui assisteix a aquestes sales. Autocars, generalment de fora de la ciutat, visiten El Molino, una oferta inclosa en molts dels itineraris turístics. Els joves estudiants bohèmics que volien conèixer una part de la vida que la universitat no els proporcionava van anar deixant pas, amb el temps, als grups de festes d'empreses, convencions o als comiats de solter.

La vitalitat que el Paral·lel de Barcelona va viure fa unes dècades és història, però es manté un cert públic que permet que aquests espectacles hagin sobreviscut al pas del temps sense gaires canvis.

Darrere de l'ambient entranyable d'aquestes sales, però, s'hi amaguen històries personals que no sempre tenen relació amb la visió romàntica que desperten aquests anomenats espectacles emblemàtics. Actrius i actors, tècnics i altre personal d'El Molino fan possible que cada dia s'aixequi el taló. La passió amb què la gent de l'espectacle viu el seu ofici es pot comprovar només a simple vista i és converteix en un dels motius que explica la supervivència d'uns gèneres que s'entesten a aferrar-se a un passat de *glamour*.

Gestió empresarial salvatge i gestions irregulars. Però les il·lusions i els somnis dels professionals que fan possible l'espectacle topen amb la crueltat del món de la gestió econòmica. Fonts coneixedores dels ambients empresarials del Paral·lel han explicat a EL TEMPS que en el món de l'espectacle hi ha hagut moltes denúncies i que a El Molino, concretament, és habitual no pagar regularment el personal o la seguretat social. Segons aquestes persones, les irregularitats no responen a la falta d'entrada d'ingressos de taquilla i denuncien que mai no "hi ha un duro a la taquilla, encara que hi hagi hagut una bona entrada".

Els responsables d'aquesta sala, segons expliquen persones properes al món del Paral·lel, s'emparen en la imatge emblemàtica del local per a fer aquest tipus de gestió. Segons aquestes versions, malgrat els canvis en els noms de les empreses que han gestionat El Molino, sempre hi ha un fil conductor. Des que el va deixar Dona Fernanda, la històrica empresària de l'època daurada d'El Molino, el 1981, l'empresa Activitats Teatral va fer-se'n càrrec. Després, part dels socis de l'empresa van constituir-se com Nou

En aquest tipus de sales, hi han treballat menors d'edat, sense cap mena de regulació, que participaven en números on s'exhibien nus.

Paral·lel, i part d'aquesta nova firma es va convertir en l'actual New-Mill. Cada cop que es fa un canvi d'empresa —expliquen aquestes fonts—, va precedir d'una suspensió de pagaments: "una societat anònima adquireix la gestió, es va endeutant amb els treballadors, amb la Seguretat Social i, finalment, presenta suspensió de pagaments. La societat anònima desapareix i els deutes queden sense pagar".

En relació amb aquestes actuacions hi ha diverses denúncies presentades. En aquest sentit, veus pròximes a El Molino no descarten la possibilitat que la història es repeteixi i que, d'aquí a poc temps —alguns temen que després de la campanya de Nadal, una de les més fortes de

l'any— la situació de la sala torni a ser insostenible.

Fins i tot afirmen que en aquestes estratègies, també es deixa deteriorar el mateix espectacle. D'aquesta manera, a mesura que baixa la qualitat, s'aconsegueix una reducció de públic assistent i es pot legitimar més fàcilment davant les institucions la demanda de suspensió de pagaments.

A banda dels aspectes laborals, la boira també s'estén en d'altres àmbits de la gestió. Sectors properes al món de l'espectacle reconeixen que en algunes ocasions en aquest tipus de sales han treballat menors d'edat —d'uns quinze anys i que han arribat a la majoria d'edat en els escenaris d'El Molino—, sense cap mena de

Dalt, una ballarina cus una mitja a una companya, en els camerinos d'El Molino. Sobre aquestes línies, una imatge del pati de butaques de la sala.

MARC VILA

MARC VILA

Imatges de diferents moments de l'espectacle d'El Molino. L'erotisme és part essencial d'aquest tipus d'espectacle.

regulació, i que fins i tot participaven en números on s'havien d'exhibir nus.

A més a més, segons aquestes mateixes fonts, la contractació irregular d'immigrants també és habitual, a canvi de promeses de regularitzar-los la situació. Tant menors com immigrants són susceptibles de ser pressionats laboralment i econòmicament, en funció dels interessos de l'empresa —de fet, però, aquestes pràctiques no són exclusives d'aquest sector—. Altres testimonis també han explicat a EL TEMPS que els qui han intentat revoltar-se contra aquestes situacions són víctimes de pressions laborals i d'altre tipus.

Acusacions falses. Fonts properes a l'administració d'El Molino han reconegut a aquesta revista que la situació d'aquesta sa-

la no és gaire bona, però han qualificat de mentida que l'empresa New-Mill hagi presentat suspensió de pagaments i han negat taxativament l'existència de qualsevol altre problema de tipus laboral.

Des del punt de vista salarial, aquesta mateixa font afirma que no té coneixement de cap problema de l'empresa amb els treballadors i explica que tothom cobra normalment a final de més. Sí que reconeix que aspectes "subsidiaris als sous —com les hores extres— han patit certs ajornaments" i també que "determinats conceptes relacionats amb les cotitzacions a la Seguretat Social han estat ajornats perquè la tresoreria no hi arriba". Però tots els aspectes relatius a les garanties dels treballadors "referides a quotes obreres", diuen, s'han pagat.

En aquest sentit, s'assegura que no cal almar-se, tot i que volen remarcar que la panoràmica no és gaire bona, tant per la situació general del món de l'espectacle, com per les reformes correctores que reclamen les administracions.

Aquestes remodelacions necessàries signifiquen, per a l'empresa, unes inversions de desenes de milions de pessetes que han d'afrontar els associats a New-

Mill. En aquest punt, encarregats de la gestió d'El Molino assenyalen que aquesta sala no ha rebut cap subvenció de l'administració. És més, l'Ajuntament de Barcelona exigeix una sèrie de mesures correctores en la llicència d'activitats i les subvencions que han demanat també han estat denegades.

L'empresa manté converses amb els treballadors per adaptar-se a un altre tipus d'activitat i "introduir una certa mobilitat funcional, renegociacions de les condicions econòmiques i contractuals". En qualsevol cas, fonts properes a l'empresa declaren que les gestions van encaminades a donar viabilitat al negoci.

Sigui com sigui, el món de la revista i del *music hall* viu en els nostres dies un moment de forta crisi. Són moltes les persones que creuen que, malgrat tot, hi ha un espai per a aquest tipus d'espectacles. Només cal, segons elles, una petita renovació de continguts i una gestió racional. D'altres, en canvi, creuen que ens trobem en el tram final de la revista, que es tracta d'un gènere que ha anat quedant anacrònic i que ha arribat al que en podríem dir la via morta.

En tot cas, artistes vocacionals treballen amb gran professionalitat en aquests espectacles. Cadascú, amb el seu somni i la seva devoció. Des de la ballarina que planeja la creació d'una acadèmia pròpia de dansa, a la que es prepara per actuar en un gran espectacle musical, passant pel cap de sala que, de tant en tant, participa en un número cantat, tot demostrant que hauria pogut ser un gran artista, si la sort l'hagués acompanyat una mica més... Tots ells junts demostren que hi ha un espai per aquests espectacles de la nit del Paral·lel.

Un espai que pot ser ofegat, si es confirmen els temors i si les gestions empresarials no canvien d'orientació per tal de fer compatible el somni i la il·lusió amb les finances.

Enric Rimbau